

Podnikatelské kompetence na profesně zaměřených vysokých školách

na příkladu vysoké školy v Bavorsku a jižních Čechách

Zdeněk Caha

Sean Patrick Sassmannshausen

Johann Fabian Faltermeier

Xenia Justus

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern –
Tschechische Republik
Česká republika –
Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

**Europäische Union
Evropská unie**
Europäischer Fonds für
regionale Entwicklung
Evropský fond pro
regionální rozvoj

Podnikatelské kompetence na profesně zaměřených vysokých školách

na příkladu vysoké školy v Bavorsku a jižních Čechách

Zdeněk Čaha

Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích

Sean Patrick Sassmannshausen

Ostbayerische Technische Hochschule Regensburg

Johann Fabian Faltermeier

Ostbayerische Technische Hochschule Regensburg

Xenia Justus

Ostbayerische Technische Hochschule Regensburg

Kolektivní monografie vznikla v rámci projektu EU „Podnikatelské kompetence na česko-německém trhu práce“ programu spolupráce Cíl EÚS 2014 – 2020, číslo projektu: 34.

Přeloženo z německého originálu

CAHA, Zdeněk, Sean Patrick SASSMANNSHAUSEN, Johann Fabian FALTERMEIER a Xenia JUSTUS. *Unternehmerische Kompetenzen an Hochschulen für angewandte Wissenschaften am Beispiel einer Hochschule in Ostbayern und Südböhmen*. first edition. Lüdenscheid: RAM-Verlag, 2017. 251 S. ISBN 978-3-942303-54-5.

Odborný garant překladu

Mgr. Zdeněk Caha, MBA, Ph.D.

Recenzenti

prof. Ing. Štefan Slávik, CSc.

(Ekonomická univerzita v Bratislave/University of Economics in Bratislava)

doc. Ing. Kamil Pícha, Ph.D.

(Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích/University of South Bohemia in České Budějovice)

doc. Ing. Roman Hrmo, PhD.

(Vysoká škola DTI/DTI University)

Edition - Scientific and Technical Literature

© Mgr. Zdeněk Caha, MBA, Ph.D.

Prof. Dr. Sean Patrick Sassmannshausen

Johann Fabian Faltermeier, MBA

Dr. Xenia Justus

ISBN 978-3-942303-60-6

EAN 9783942303606

Vydalo: RAM-Verlag, Německo

Obsah

Seznam obrázků.....	II
Seznam tabulek.....	IV
Charakteristika projektu.....	VII
1. Úvod	1
2. Profesně zaměřené vysoké školy v Německu a v České republice	5
2.1. Vývoj profesně zaměřených vysokých škol všeobecně	5
2.2. Vývoj v Německu a v Bavorsku	8
2.3. Vývoj v České republice.....	18
2.4. Závěr analýzy profesně zaměřených vysokých škol	28
3. Podnikatelské kompetence v teorii a ve výuce	29
3.1. Teorie a aktuální stav výzkumu	29
3.2. Podnikatelské kompetence z perspektivy vysokoškolské didaktiky (Entrepreneurship Education)	42
4. Vývoj a případová studie – instituce a charakteristika OTH Regensburg a VŠTE v Českých Budějovicích a současný stav zprostředkování podnikatelských kompetencí	50
4.1. Úvod, všeobecné a studijní programy	50
4.2. Moduly k podnikatelským kompetencím na obou partnerských vysokých školách – aktuální stav a perspektivy vývoje.....	95
4.3. Měření spokojenosti studentů ekonomicky zaměřených studijních oborů.....	141
4.3.1. Cíl a metody.....	141
4.3.2. Výsledky	142
4.3.3. Diskuze	177
4.4. Výchozí měření podnikatelského myšlení a jednání studentů obou vysokých škol.....	180
4.4.1. Cíl výzkumu	181
4.4.2. Metoda.....	181
4.4.3. Výsledky	202
4.4.4. Diskuze	216
Závěr a perspektiva	221
Summary	227
Seznam literatury.....	VIII
Přílohy	XXXII

Charakteristika projektu

V rámci projektu „Podnikatelské kompetence na česko-bavorském trhu práce“ spolupracují start-upové centrum na OTH (Východobavorská technická vysoká škola) v Regensburgu a Institut podnikové strategie Vysoké školy technické a ekonomické (VŠTE) v Českých Budějovicích. V rámci tohoto projektu získají studenti a absolventi zúčastněných vysokých škol zlepšené možnosti k získání zásadních podnikatelských kompetencí, díky nimž se mohou stát jednak úspěšnými zakladateli firem, ale též žádanými zaměstnanci s inovačními schopnostmi. Cílem je v rámci obou vysokých škol dále prohloubit a rozvíjet zprostředkování zmíněných kompetencí, nadále tento proces monitorovat a úspěšné koncepty strukturálně zakotvit.

Obě vysoké školy posílí zprostředkování podnikatelského myšlení a jednání v rámci výuky a stanoví společné, přeshraniční normy. Toto zahrnuje přípravu celkové pedagogické koncepce a obsahu výuky, studijních materiálů a online nabídky. Je nutno provést důkladné analýzy, jaké kompetence konkrétně je třeba zprostředkovat a jakým způsobem by toto zprostředkování mělo probíhat. Jedná se o velikou výzvu, neboť

“there is a growing awareness that entrepreneurial skills, knowledge, and attitudes can be learned and, in turn, lead to the widespread development of entrepreneurial mindsets and culture which benefit individuals and society as a whole ... but there is no consensus on what the distinctive elements of entrepreneurship as a competence are”.

(EntreComp Report der EU, Bacigalupo, Kampylis, Punie & Van den Brande 2016, str. 5)

1. Úvod

Tato kolektivní odborná monografie vznikla v rámci projektu EU „Podnikatelské kompetence na česko-bavorském trhu práce“ programu Evropské územní spolupráce Cíl 2014 – 2020. Je výsledkem spolupráce interdisciplinárních expertních týmů z Východobavorské technické vysoké školy (OTH) Regensburg a Vysoké školy technické a ekonomické (VŠTE) v Českých Budějovicích.

Monografie si klade za cíl poskytnout všeobecný přehled profesně zaměřeného, aplikovaného, neuniverzitního vysokoškolského sektoru z hlediska jeho vývoje v Německé spolkové republice a v České republice. Jak je již v názvu monografie naznačeno, dalším cílem této práce je analyzovat a porovnat vybrané moduly a studijní programy partnerských vysokých škol z hlediska podpory a rozvoje podnikatelských kompetencí. Závěrem bude nastíněn vývoj OTH Regensburg a VŠTE v Českých Budějovicích na základě případové studie. V kvantitativním sociálním průzkumu byla využita dotazníková metoda, která zachycuje spokojenost studentů s různými aspekty studia, především z hlediska specializace a praktické aplikovatelnosti vědomostí, dovedností, zkušeností a znalostí a následně provedeného srovnání obou partnerských vysokých škol. Dále se studie zaměřuje na roli podnikatelských kompetencí ve výuce na obou vysokých školách. Součástí je výchozí měření podnikatelských kompetencí studentů. Autoři této publikace si uvědomují význam neuniverzitních, profesně zaměřených vysokých škol.

Vysoké školy aplikovaných věd by měly sloužit jako příklad při zprostředkování klíčových kompetencí, které jsou nezbytně nutné pro úspěšnou profesní kariéru v rámci dynamicky se rozvíjejícího regionálního trhu práce v Evropě i mimo ni. K těmto kompetencím nesporně patří i podnikatelské kompetence, které hrají důležitou roli nejen při samotné podnikatelské činnosti (Entrepreneurship), nýbrž také v rámci zaměstnanecké angažovanosti samostatných, inovativních spolupracovníků v rámci podniku (Intrapreneurship).

Při vyhotovení následující monografie byly shromážděny, analyzovány, vyhodnoceny a následně aplikovány informace, popř. poznatky z četných zdrojů. Jedná se jednak o interní dokumenty obou partnerských vysokých škol, např. charakteristiky modulů, studijní plány, studijní a zkušební řady, statistiky, akreditační zprávy a jednak o odborné publikace i empirické studie, např. teorie o

vzniku podnikatelského záměru, poznatky z oblasti výzkumu zájmů a vysokoškolské pedagogiky a didaktiky. Nad rámec tohoto byly využity různé veřejně přístupné zdroje ministerstev, např. zákony či nařízení, která se bezprostředně týkají vysokoškolského vzdělávání. V rámci této práce byla provedena dvě dotazníková šetření dle směrnic pro kvantitativní výzkum v rámci sociálních věd.

Kolektivní monografie je rozčleněna do pěti kapitol. Po úvodu v první kapitole je druhá kapitola věnována profesně zaměřených vysokým školám. Tyto hrají důležitou roli v rámci celého akademického vzdělání, autoři této odborné publikace proto považují za důležité poskytnout přehled o vzniku a vývoji profesně orientovaných vysokých škol, a to jednak všeobecně a pak zejména s ohledem na situaci v Německu a v České republice. Touto cestou jsou popsány i obě na tomto projektu participující vysoké školy a jejich vývoj v širším historicko-ekonomickém a společenském kontextu.

Třetí kapitola se zabývá podnikatelskými kompetencemi, a to nejprve z hlediska teoretického pojetí kompetencí na základě aktuálního stavu výzkumu. Následuje popis z hlediska praktického zprostředkování (Entrepreneurship Education). Zde je zohledněna implementace a aplikace v rámci výuky v konkrétních studijních programech a předmětech na obou partnerských vysokých školách.

Čtvrtá kapitola se věnuje vývoji OTH Regensburg a VŠTE České Budějovice a zkoumá spokojenost a podnikatelské kompetence studentů na základě případové studie. V této kapitole jsou popsány profily vysokých škol, zejména pak fakult popř. institutů a jejich ekonomicky zaměřené studijní obory. Následně jsou popsány dva empirické výzkumné projekty, které byly realizovány na základě kvantitativního sociologického průzkumu pomocí metody dotazníkového šetření. Vzorek respondentů tvoří studenti ekonomických oborů, popř. všichni studenti vysoké školy. Případová studie se skládá ze dvou kvantitativních studií, které sestávají z vytčení cíle, použité metody, výsledků a následné diskuze, která má být východiskem ke stanovení metodiky pro lepší zprostředkování podnikatelských kompetencí ve výuce.

Cílem zjišťování spokojenosti studentů bylo změřit a porovnat spokojenost studentů zejména s ohledem na specializaci a praktickou zaměřenost studia při zohlednění rozličných aspektů studia, včetně technické infrastruktury. Pozornost je zaměřena

na specializaci a souvislost s praxí. Dotazník k tomuto účelu setavený obsahuje 25 otázek. Cílem je průzkum spokojenosti studentů, vyhodnocení a srovnání výsledků obou dotazníků. Sběr dat probíhal od ledna do března 2017 v elektronické formě (Google-Disc-Platformě) současně na obou vysokých školách. Studenti obdrželi relevantní informace prostřednictvím e-mailu s odkazem na dotazník ve svém mateřském jazyce. V rámci tohoto období se podařilo získat 353 respondentů.

V okamžiku sběru dat bylo 61,2% účastníků dotazníkového šetření studenty VŠTE v Českých Budějovicích a 38,8% studenty OTH Regensburg. Z 353 dotázaných studentů bylo 258 osob ženského a 95 osob mužského pohlaví. Jednalo se převážně o studenty oboru ekonomika podniku. Všichni byli imatrikulováni v bakalářském studiu. 69,7% účastníků studovalo v prvním či druhém semestru, 17,2% ve třetím nebo čtvrtém semestru a 13,1% v pátém či vyšším semestru. Ke každé otázce je v případové studii přiřazena tabulka absolutní a relativní četnosti a sloupcové diagramy relativní četnosti odpovědí na obou vysokých školách. Díky tomuto postupu je patrné, jaké odpovědi účastníci nejčastěji volili. Sloupcové diagramy vizualizují, zda studenti zauímají spíše pozitivní (souhlasný) či negativní (nesouhlasný), popř. neutrální postoj. Tyto diagramy zároveň umožňují porovnání výsledků na obou institucích. Tabulky a sloupcové diagramy jsou doplněny aritmetickými průměry a směrodatnými odchylkami jednotlivých odpovědí, které znázorňují určitý střední názorový proud studentů obou institucí.

Výchozí měření podnikatelského myšlení a jednání studentů mělo zjistit, jakou roli hrají podnikatelské kompetence ve studiu na obou partnerských vysokých školách a jak studenti sami hodnotí své podnikatelské kompetence. Popis obou dotazníků obsahuje vytčení cíle, použité metody, výsledky a diskuzi, zaměřenou zejména na metodiku vhodnou pro následnou implementaci výsledků výzkumu do výuky. Sběr dat probíhal elektronicky (SoSci Survey) v březnu a dubnu 2017 paralelně na OTH Regensburg a VŠTE v Českých Budějovicích. Dohromady se pretestu zúčastnilo 132 studentů. V okamžiku sběru dat bylo 57,6% účastníků studenty VŠTE v Českých Budějovicích a 42,4% studovalo na OTH v Regensburgu. Z celkového počtu 132 osob bylo 88 osob ženského a 44 mužského pohlaví. Většina z nich byla studenty oboru ekonomika podniku. Z důvodu verifikace stanoveného cíle byla vyvinuta a následně realizována korektivní studie. Kromě zjišťování demografických údajů jako např. věku, pohlaví, země původu, popř. délky pobytu v

zemi, následovalo rozdělení vzorku dle vysoké školy, fakulty a zamýšleného ukončení studia. Výchozí analýzy provedené studie obsahují zevrubnou analýzu stupnice ke kontrole předpokladů rozčlenění a k ověření aspektů spolehlivosti a validity a výpočty parametrů spolehlivosti a stupnic, analýzu korelativních souvislostí mezi zkoumanými veličinami a různé deskriptivní analýzy. Základní analýzy jsou prezentovány pomocí t-testů sledujících odchylky průměrných hodnot.

V páté kapitole jsou znovu shrnuty výsledky případové studie. Výklad výsledků a krátký nástin dalšího pokračování projektu, který se bude věnovat rozvoji a intenzivnějšímu zprostředkování podnikatelských kompetencí, uzavírá tuto monografii.